

Zavarujmo okolje pred lastnimi nespametnostmi

Razpravo med člani Slovenskega društva za zaščito voda že več mesecev spodbuja nekaj vročih okoljskih projektov, vlogi strokovnjakov v njih in odločitvah odločevalcev. Te dni smo iz medijev izvedeli, da je podpisana pogodba za izdelavo projektne, prostorske in investicijske dokumentacije do faze za pridobitev gradbenega dovoljenja za investicijski projekt ureditve preskrbe prebivalstva s pitno vodo slovenske Istre in kraškega zaledja. Napovedujemo, da se bo tudi v primeru tega projekta ponovila zgodba razvpih slovenskih okoljskih projektov: investitor, ki se mu mudi in ki si ni vzel dovolj časa za soočenja strokovnih mnenj, ki bi odpravila večino dvomov, vstopa v fazo priprave dokumentacije za en idejni projekt od morda več mogočih, poti nazaj pa ne bo. Ne glede na to, da investitor trdi, da bodo vse dileme razčiščene med procesom in v fazi presoje vplivov na okolje, ne bo tako, saj presoja vplivov na okolje ni namenjena

Dr. Brigita Jamnik
Slovensko društvo za zaščito voda

pripravi idejne zasnove projekta. Del stroke, ki ima kaj povedati, na projekt ne bo mogel niti najmanj vplivati.

Pritrujemo vsem deležnikom, ki ugotavljajo, da je skrajni čas, da je preskrba s pitno vodo v tem delu Slovenije treba urediti, da imamo strokovnjake, znanja in izkušnje. Z druge strani slišimo, da se mudi in da je v 21. stoletju skoraj že strokoven in političen fiasko, da Slovenija rešitve še nima. Namen tega prispevka nikakor ni oporekati, da je gradnja akumulacije na potoku Suhorica najboljša možna rešitev. Morda je, a zaključene razprave o tem ni bilo. Kljub zatrditvam pristojnih, da ne gre za končno odločitev ter da bosta stroka in javnost

v razpravo vključeni, je seveda dejstvo, da bi bila kakršnakoli drugačna rešitev od te, ki bo obravnavana, tudi glede na to, da bomo za projekt namenili nekaj milijonov evrov, nenavadna. Trdno pa zagovarjamo stališče, da je tudi v tem projektu premalo pozornosti namenjeno zelo pomembni fazi vsakega projekta: to je, da deležniki pred dokončno odločitvijo o idejni zasnovi sedejo za isto mizo in se pogovarjajo toliko časa, da se odpravi večina dvomov. To je lahko zelo naporna in časovno potratna faza projekta, ampak brez vključevanja potreb vseh deležnikov v tej fazi bo investitor naletel na povsem nepotrebne proteste okoljevarstvenih skupin in morda še koga, ki ga je iz procesa izključil v prepričanju, da bo pozicija moči zadoščala za realizacijo projekta.

Kaj je torej treba spremeniti v slovenski zakonodaji, ki vpliva na naravo, okolje in prostor, da bomo okolje in naravo res pravočasno ter trajno zavarovali pred lastnimi nespametnostmi?

V SDZV menimo, da je okoljska zakonodaja kljub nekaterim slabim praksam in nezadovoljstvu okoljskih nevladnih organizacij v RS zapisana na način, ki omogoča vključevanje stroke in javnosti, a pod določenimi pogoji, ki jih ni vedno mogoče zapisati v

Ključno vodilo sodobnega upravljanja prostora je, da sta stroka in javnost pravočasno vključeni v projekte, in to ne le na deklarativni ravni.

zakonodajo in jih uvrščamo v primere dobre prakse tam, kjer v družbi ne zmagujejo izključno finančno ali trenutno politično najmočnejši. Investitorji bodo morali prepoznati, da pravočasno vključevanje različnih deležnikov prinaša številne prednosti

in predvsem odpravlja razloge, da bi deležniki kot stranski udeleženci vstopili v projekt v poznejših fazah in ga ovirali. Učinkovitega načina, kako to izvesti, ne more predpisati nihče. Stranski udeleženci v projektu niso več nezanimljiv trn v peti, a če je komunikacija vzpostavljena v kar najzgodnejši fazi, bo z vidika interesov investitorja neželenih oporekanj precej manj.

Problem vodenja velikih slovenskih okoljskih projektov so torej povsem zastarele prakse pri posegih v prostor, v katerih se različna strokovna mnenja ne soočijo ali se ne soočijo pravočasno in zato povzročajo težave v nadaljevanju postopka, povzročajo pa lahko celo okoljsko škodo. Ali je investitor poskrbel za odprto, dovolj široko in dalj časa trajajočo strokovno razpravo v primeru projekta Magna, hidroelektrarn na Savi in Muri, preskrbi slovenske Istre? Seveda z resnim namenom izluščiti za večino strokovnjakov in interesnih skupin najsprejemljivejšo variantno rešitev še pred pripravo projekta? Vse

razprave v poznejših obdobjih projekta lahko izboljšajo samo še drobne detajle, nikakor pa niso prvenstveno namenjene temu, da se projekti spremenijo v konceptu ali se celo zaustavljajo. Nihče si ne želi zoperstavljati dobrim projektom. To bi bil še en strel v koleno za stroko, nevladne organizacije in celotno družbo.

Ključno vodilo sodobnega upravljanja prostora je, da sta stroka in javnost pravočasno vključeni v projekte, in to ne le na deklarativni ravni. Javnost v postopkih ne sodeluje le zaradi določb, ki jih omogoča neka zakonodaja, ampak z resničnim namenom, da se izkristalizirajo najboljše ideje. In pomembno je, da se to zgodi v fazi, ko je mogoče idejno zasnovo še spremeniti ali idejo celo opustiti. Ko se kolesje začne vrteti, je še ena priložnost praktično spet zamujena.

Prispevek je mnenje avtorja in ne izraža nujno stališča uredništva.